

Nr 244.

Av herr **Hedlund** i Östersund **m. fl.**, *angående viss ändring av lagen om tillsättning av prästerliga tjänster.*

Enligt lagen av 7 december 1934 om tillsättning av prästerliga tjänster 41 § mom. 4 skall kyrkoherdetjänst var tredje gång den är ledig tillsättas av Konungen, vilken därvid äger att till tjänsten utnämna antingen en av de å förslaget uppförda eller ock någon till tjänsten behörig präst, som jämlikt 42 § i samma lag såsom sökande anmält sig hos Konungen.

Syftet med denna lagbestämmelse är att skapa rättvisa åt de prästmän, som genom vissa med det allmänna tillsättningsförfarandet förenade olägenheter utestängts från välförtjänt befordran. Värdet av denna bestämmelse är obestridlig. Ett moment i lagen om tredjegångstillsättning synes likväl med första tarva ändring.

Bestämmelsen om val vid tredjegångstillsättning av kyrkoherdetjänst har — därom lämnar erfarenheten under den relativt korta tid, som lagen tillämpats, tillräckliga vittnesbörd — medfört olägenheter av så allvarlig art, att en lagändring synes oss påkallad.

Det ligger i sakens natur, att det ej alltid går att upprätthålla den princip, på vilken tredjegångstillsättningen vilar, och samtidigt tillgodose de intressen, som kommit till uttryck vid valet.

I större församlingar och i församlingar med stora avstånd är valet förenat med rätt stora uppoffringar av tid och även kostnader för de valberättigade. Det kan därför ifrågasättas, om denna besvärliga procedur bör äga rum, när det i alla fall blott är fråga om konsultativt val. Därtill kommer att väljarna i allmänhet förbise valets konsultativa karaktär och gripas därför av harm och missmod, då majoritetskandidaten får vika för den präst, som Kungl. Maj:t funnit vara mera förtjänt av ämbetet.

Vid 1938 års kyrkomöte väcktes tvenne motioner om valets avskaffande vid tredjegångstillsättning. Biskop Bohlin m. fl. anförde i den ena av motionerna:

”Erfarenheten har nämligen redan givit vid handen, att vetenskapen om prästvallets särställning i detta fall leder antingen till likgiltighet för röstning vid tredjegångstillsättning eller också till en häftig agitation, med hjälp av vilken man räknar på att kunna samla ett så stort röstetal för en viss kandidat, att dennes utnämning härmed skall i möjligaste mån bli säkerställd. I förra fallet kommer röstningen tydligen att förlora sin avsedda vägledande betydelse och nedsjunka till tom formalitet. I senare fallet åter föreligger risken, att församlingslivet för lång tid framåt upprives, försävt utnämningen kommer att gå i strid mot den föreliggande röstmajoriteten. Under dessa förhållan-

den, som säkerligen icke äga det tillfälligas karaktär, synes lagen om tredjegångstillsättning böra modifieras därhän, att församlingen i detta fall alls icke kommer att utöva sin rösträtt. Det torde sålunda vara tillfyllest såsom förberedande åtgärd, att domkapitlet i vanlig ordning upprättar förslag.”

Behandlingen vid kyrkomötet av de båda motionerna lämnar efter sig det intrycket, att något principiellt skäl emot valets slopande ej låg till grund för kyrkomötets beslut att avslå motionerna. Kyrkolagutskottets talesman medgav också, att inga starka skäl förelågo emot reformen, men att däremot vissa svårigheter beträffande meritavvägning m. m. mellan de stiftets egna präster, som uppförts på förslag, och sökande utom förslaget komme att upptorna sig.

Givetvis måste en reform av här berörd innebörd medföra reviderade regler för tredjegångstillsättning. Sålunda kan det möjligen böra övervägas om — såsom ersättning för val — vederbörande kyrkoråd kunde få rätten att om rådet så önskar rådgivande uttala sig om de sökande. Detta en detaljfråga som liksom de detaljfrågor, som rullades upp vid kyrkomötet, bör utredas i samband med en utredning av huvudfrågan: valets avskaffande.

En lagändring i här berörd riktning upphäver icke principen om församlings rätt att själv välja sin präst, eftersom denna princip i fråga om de ämbeten, som tillsätts av Kungl. Maj:t, är genom 1934 års lag realiter upphävd.

Att bibehålla en bestämmelse, som utan att tjäna något praktiskt ändamål visat sig vålla irritation och i hög grad verka störande för ett harmoniskt församlingsliv, finna vi olyckligt.

Vi tillåta oss därför hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till sådan ändring av lagen den 7 december 1934 om tillsättning av prästerliga tjänster, att bestämmelsen om prästval utgår vid sådan tillsättning av kyrkoherdetjänst, som avses i 41 § mom. 4.

Stockholm den 21 januari 1939.

Verner Hedlund,
Östersund.

Wilh. Annér.

Uddo R. Jacobson.

And. Hilding.

Nils Olsson
i Rödningsberg.

Emil Näsström.

P. L. Persson.

Evald Magnusson.

E. W. Norén.

Nils A. Larsson,
Östersund.

Hjalmar Gustafson
i Dädesjö.

P. S. Hedlund.

K. G. Viklund.

Thorwald Bergquist.

Ernst Berg.

Nils V. Sandström.

Ivar Österström.